

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צו.

עין משפט נר מצוה

א מיי פ"ד מהל' פסולי
הטוקשין לר"ן:
בב ב מיי פ"ד מהל'
ק"פ הלכה ו:
ג ג מיי פ"ד מהל' פסולי
הטוקשין הלכה ח:
ד ד מיי פ"ד מהל' פסולי
הטוקשין הלכה ט:

רבינו הגנאל

ואסיקנא אלא לאו שמצא
קודם שחיטה והמיר
מקודם שחיטה קא מבעט
לה תנא דלא קריבה.
(מיהא כלומר הנמצא)
מיהא שמיטין דהנמצא
איהו שחיטה הפסח הוא
קרב שלמים וכן תמורתו.
אבל הנמצא קודם שחיטה
אינו קרב לא הוא ולא
תמורתו תיובתא דרבה.
אמר שמואל כל שבחטאת
מתה בפסח קרב שלמים
כל שבחטאת רועה בפסח
נמי רועה, ואתקף עליה
רב יוסף הרי חטאת
שעברה שנתה דלרעה
אזילא, דאמר ר"ל בתמורה
פ"ד חטאת שעברה שנתה
דראין כאלו עומדת בבית
הקברות ורועה, ואלו פסח
שעברה שנתו קרב שלמים,
הנני כשב לרבות פסח
לאלה, כשהוא אימרי אם
כשב לרבות פסח שעברה
שנתו ושלמים הבאים
וכו, ושנינו כי קאמר
שמואל כל שבחטאת רועה
בפסח נמי רועה באבודין
ונמצאו, אבל בדרחין כגון
שעברה שנתה ונחלו לא
אמר שמואל, ובאבודין מי
משכחת להא דשמואל,
והא אבודה בשעת הפרשה
אחרת, דלרבות אע"פ
שנמצאת הראשונה לרעה
אזילא, דתנן בתמורה פ"ד
המפריש חטאתו אבודה
והפריש אחרת תחתיה
ונמצאת הראשונה והרי
שתייהן עומדות המימות
וכו, ודייקין מיהא נמצאת
אזילא שנתכפרו בעלים
מתה, מכלל שאם נמצאת
קודם שחיטתו בעלים
רועה, ואלו בפסח היכא
דאבדו ונמצא אחר (הפסח)
[וצאת] קודם שחיטה קרב
שלמים, ושנינו שמואל
כרבא סבירא ליה (ל)
דאמר בשמעתא דקמי
הא שחיטה קבעה, והא
מדאמר ר' יוחנן עלה אין
לך פסח שקרב שלמים
אלא שנמצא אחר שחיטה,
מכלל דשמואל סבר חצות
קבעה ולא שחיטה, ודחינן
מכלל דשמואל סבר חצות
קבעה ולא שחיטה, ודחינן
שמואל כרבי ס"ל דאמר
אבודה בשעת הפרשה
מתה, והרי כל אבודה
לרבי מתה, דקמתי במתני
במסכת תמורה ושניה
מתה דברי רבי, ואלו
פסח שאבדו ונמצא אבדה
חצות רועה, ודחינן אבודה
ונמצאת קודם חצות לאו
בתמורה בתחלת פ"ד אמר
רבא אבודה לילה לא
שמה אבודה, אינו הוא
אמרין התם אי הכי רועה
ל' היכי משכחת לה.

אילימא שנמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה פשיטא
למה ל' קרא, ואע"ג דקמתי ליה צמתי לנשמעינן
דאיכא תמורה ללא קרבה מ"מ לא אינטריך להכי:
פשיטא, השמא לא שייך לשנויי דקרא אסמכתא בעלמא כדשני
לעיל דאם כן קרא למאי אתא:
אלא יאו שנמצא קודם שחיטה,
תימה ליישנא קמא מלי
מקשה אביי לרבה מהך דרייתא והלא
סיפא מסייעתא לו דהדיא דמסיק
השתא וזהו תימה לומר שלא ידע אביי
סיפא דברייתא דמקשי מיניה:
אמר שמואל כל שבחטאת מתה
בו, שמואל כרבי זירא סבר
דאמר חלות קצת מדל"ר יוחנן אין
הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר
שחיטה והכי (ד) דייקן לקמן:
ובל"א הוא והרי בו, תימה
דפריך אסיפא דמילתיה
דכל שחטאת רועה וארישא נמי
איכא למיפך דהא תמורת חטאת
ט[אן] שמתו בעליה דלמימה אזילא
ואלו בפסח אמרי צמתי תמורת
הפסח רועה אלא המיר קודם חלות
דקציעה חלות וכן מתו בעליה אמר
לקמן דאי מת קודם חלות דקציעה
חלות: **רואין** אותה באילו היא
בבית הקברות, נקט הכי משום
דקמתי צית הקברות לאו דמיה היא
וכמו כן עברה שנתה לא חשיב דחוי
כמו מתו או נשכחו בעליה:
ורועה, פירש רש"י ויפלו דמיה
לקין הנשכח ממדרשו של
היודע ואין נראה לרבי"א ללא נאמר
מדרש היודע אלא בהפריש מעות
לחטאתו או לאשמו ונשמיר מהם
או אצדו והפריש אחריה וזכר כך
נמצאו דמה שנשמיר יפלו לנדבה
אזל צבי האי גוונא שלא נתכפרו
עדיו ודייקין מיהא נמצאת
אחרת צמתי והביא ר"י ראייה לדבריו
דמנין דפריך ודל חטאת (תמורה דף כא):
שלא כפרו בעליה מרעה עד שמתכפרו
ותמכר ויציא אחרת צמתי והשתא
צמתי גמורה כמו אצדה דמודי ריש
לקיש לאחר כפרה דמתה קמתי עד
שלא כיפרו ויציא צמתי אחרת צעברה
שנתה דלחו דחוי גמור הוא דלף לאחר
שחיטתו בעליה אינה מתה לא כל שכן
שאם נסתאבד קודם כפרה ויציא אחרת צמתי: **קודם חצות**
לאו אבוד הוא, פירוש וצבי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינו
כי קאמר שמואל צמתי קאמר: **אלא** רועה ררבי היכי משכחת
לה, דליכא לימיר כגון שנאצדה צמתי לילה לאו שמה
אצדה ושמואל צמתי איירי כדפרישית:

יכול אף לפני הפסח כן. תמורת הפסח שנמצא לפני פסח (שני)
הוא קריבה שלמים: **תלמוד לומר הוא**, פסח הוא הפסח כשר קרב
ואין תמורתו קריבה. לאו תמורת ההוא דקרב קא ממעט אלא הכי
קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא**, דלא קרבה דהא
הוקצעה ונדחה בפסח ואע"ג דלעיל
אמר מתיי הא קא משמע לן דאיכא
תמורת פסח דלא קרבה קרא מיהא
לא אינטריך לנשמעינן הכי: ה"ג
אמר שמואל כל שבחטאת מתה כו'
ור' יוחנן אמר אין הפסח קרב שלמים
אלא שנמצא אחר שחיטה אצל קודם
שחיטה לא, כל שבחטאת מתה חמש
חטאות מתות הלכה למשה מסיני)
כונסן לכיפה וכן מתות ולד חטאת
ותמורת חטאת ותמורת שמתו בעליה
וחטאת שנתכפרו בעליה על ידי
האחרת שאצדה זאת ואחר כך נמצאת
ושעברה שנתה, ונקט שמואל גבי פסח
סימנא ציה ואמר כל שבחטאת מתה
אי מיתרע הכי בפסח קרב שלמים
וקא סלקא דעתך דלכולהו מתות
דחטאת לאסתתן גבי פסח קרב
שלמים דהיינו תמורת פסח ופסח
שמתו בעליה ושחיטתו בעליה
ושעברה שנתו קריצין שלמים:
וכל שבחטאת רועה, לקמן מפרש
מאי היא, ומימה ורעה לאו קולא
ומומרא איכא נחלא מליך והאי
דנקט גבי מימה דחטאת בפסח קרב
וגבי רעה דחטאת בפסח רעה לאו
טעמא קא יתיב ציה דמסוס דהכא
מתה דהא קרב אלא סימנא בעלמא
הוא: **וללא הוא**, דכל שבחטאת
רועה בפסח רועה: דריש לקיש צמס'
תמורה דפריך ולד חטאת (דף כג),
והתם מומצי לה ממתניתין דהתם
דקמתי ושעברה שנתה כו' ומתוך לה
דהכי קמתי שעברה שנתה ואצדה (ו) ואו
אצדה] ונמצאת צמל מוס: **כאילו**
עומדת בבית הקברות, כל מוס שהיא
רואין כאילו היא צמית הקברות שאין
כהן נכנס שם לשוחטה ורועה עד
שמתכפרו ותימכר ויפלו דמיה נדבה
לשופרות שכתוב עליהן נדבה ומקייאים
צה את המוצא, זה מדרשו של היודע
הכהן צמסכת תמורה (דף כג: א) שכל
מומרא חטאת ואשם לקין המוצא מן
מתכות מתות שהן הלכה למשה מסיני:
כשב רצנו כו', קמתי מיהא פסח שעברה
שנתו קרב: ה"ג **כי קאמר שמואל צמתי דחוי לא אמר וצמתי**
משכחת לה כו', כי אמר שמואל כל שבחטאת מתה לאו אכולהו קאי אלא
אכיפרו בעליה לחודא שהיא על ידי איבוד ואמתו בעליה לא קאי דלא
משכחת ציה רועה אלא אכיפרו בעליה לחוד קא משכחת ליה לרועה
דלנקמן וגבי פסח נמי אכיפרו בעליה קאי וכללא הוא דכל פסח שכיפרו
בעליה (ח) נחלא רועה אלא כיונא צו בחטאת רועה וקרב שלמים אס כיונא
צו בחטאת מתה אלא אס עברה שנתה שעומדת בפניו והרי היא דחוייה מהקריב לא אמר: **והרי אצדה בשעת הפרשה**,
אזילא דתנן המפריש חטאת כו': **אין חטאת מסה**, משום כיפרו בעליה אלא האצדה בשעת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו בעליה הא נמצאת
קודם כפרה כיון דאמרי רבין לא מתה היא לה מומרא חטאת רועה ודמיה לשופרות: **ואילו צמס**, כי האי גוונא אצד בשעת הפרשה ונמצא
קודם שחיטה אחר חלות: **קרב שלמים**, כר' זירא דאמר (ו): קודם חלות ואחר חלות שנינו, אלמא פסח שהיה לפנינו בשעת כפרה וצלבד שיהא אצד
בחלות קרב שלמים: **שמואל כר' סבירא ליה**, ורועה בחטאת דקאמר שמואל לקמיה (ע"ג) מפרש, והוא הדין דמצי למרוצי שמואל כרבה סבירא ליה
דאמר (י) קודם שחיטה שנינו וצמס נמי אצד בשעת הפרשה רועה ולקמן (ע"ג) מפרש, למה ל' דלישנא אחרתה הכי: **נמצא קודם חלות**, אפי' לר' זירא
רועה דקציעה חלות: **קודם חלות**, שהיא עשה שאינה ראויה לו להקרבה: **לאו אצד הוא**, ואפי' הפריש אחר תמתי קודם שנמצא לאו (מיהא) אצד
חשיב ליה: **דאמר רבא**, גבי חטאת אחרת ומיהא רועה צמתי צמתי (תמורה) לר' זירא דאמר (ו) לר' זירא דאמר (ו) לר' זירא דאמר (ו) לר' זירא דאמר (ו)
אלא לרעה הואיל וליה לאו אצד הקרבה היא: **אלא רועה לרבי**, צמתי היכי משכחת לה דמיקום כל שבחטאת רועה דשמואל:
לאחרית

(א) יומא דף סו, תמורה
דף כב, (ב) [לעיל דף
מחמא דף כב: וצמס דף
טו, א] תמורה דף כב:
(ג) תמורה דף כב:
(ד) תמורה
שם, (ה) [צמתי וצו,
(ו) רש"י, (ז) וצמס
אס כיונא צו בחטאת רועה
אצל אס חטאת כ"ל רש"י,
(ט) [לעיל דף טו, וכן
תמורה עור צמ"ק ד' ד"ה
לאו וצמתי ע"ה, ד"ה וזהו
ונגדה לר' ד"ה אילמא
יש מקום לעיני חותם,
מ"ק ב' ד"ה לאמרי צמס'
נד: סד"ה לענין צמס'
ד"ה והמילא, (כ) רש"י,
(ל) רש"י,

תורה אור השלם

1. ואמרתם ובה פסח
הוא לך אשר פסח על
בתי בני ישראל במצרים
כגנפו את מצרים ואת
התנין הציל ויקר ה'קים
ועשתהו: שבות יב כו
2. אם ששב הוא מקריב
את קרבנו ויקריב אתו
לפני יידיה: ויקרא ג'
3. ואם עז קרבנו
והקריבו לפני יידיה:
ויקרא ג' ב

הגהות הב"ח

(א) נמי תימנא דרבה
תיובתא:

מוסף רש"י

וראין אותה כאילו
היא עומדת בבית
הקברות ורועה, כלומר
כל מקום שהיא שם
רואין אותה כאילו היא
עומדת בבית הקברות
שאין כהן יכול ליכנס
אחריה ולשוחטה, ורעה
עד שמתכפר (תמורה ו) ובה
ובענין יומא (סו) אצל לא
מתכות המתות היא, אלא
על שיפול כל מוס ומימכר
(ויחא שם), אין חטאת,
שכפרו בעליה, מתה
אלא שנמצאת לאחר
שנתכפרו בעליה.
לאו שמייה אבדה, אס
אצדה צמתי, אלא שמה
אחרת תמתי, לאו שמה
אצדה ואפילו לרבי דאמר
אפילו נמצאת קודם כפרה
מתה, היא אינה מתה
דהואיל וצמלה לאו שמה
לאקריבה והיא נמצאת כיוס
המתה, לאו שמה אצדה,
ורועה לא נתכפר בחטאת
(תמורה כב).

(א) נמצא ד"ה אחרת כי
לכינו צמתי ותי' גורס שמי
השמות דחמת כ"ל וזהו
עמוד י' הכל כגון א' ועי'